

A magyar gazdasági élet szereplőinek várakozásai

2015. szeptember

© Századvég Gazdaságkutató Zrt.

A tanulmány az Országgyűlés Hivatala Költségvetési Tanács szervezete megbízásából, kizárólag a Költségvetési Tanács és a Költségvetési Bizottság részére és felhasználására készült.

Főbb megállapítások

Az üzleti szféra várakozásai 2015 szeptemberében általánosságban javultak, hiszen a kiskereskedelmet leszámítva minden ágazatban nőtt a bizalmi indikátor az előző hónaphoz képest. Az építőipari index az idei év csúcspontján áll, amiben a szerződések és a kereslet kedvezőbb megítélése játszik főszerepet. Az ipari mutató javulásában a termelés jövőben várható felfutása mutatkozott meg, összhangban intézetünk várakozásával. A szolgáltató szektor optimizmusa elsősorban a dinamikus növekedést mutató turizmushoz kapcsolódik. Az inflációs várakozások összességében továbbra is nyomottak. A fogyasztói értékítélet jelentősen romlott: az elmúlt hetek kedvezőtlenebb híreire rendkívül érzékenyen reagált a háztartások bizalmi indikátora.

Üzleti szféra várakozásainak alakulása

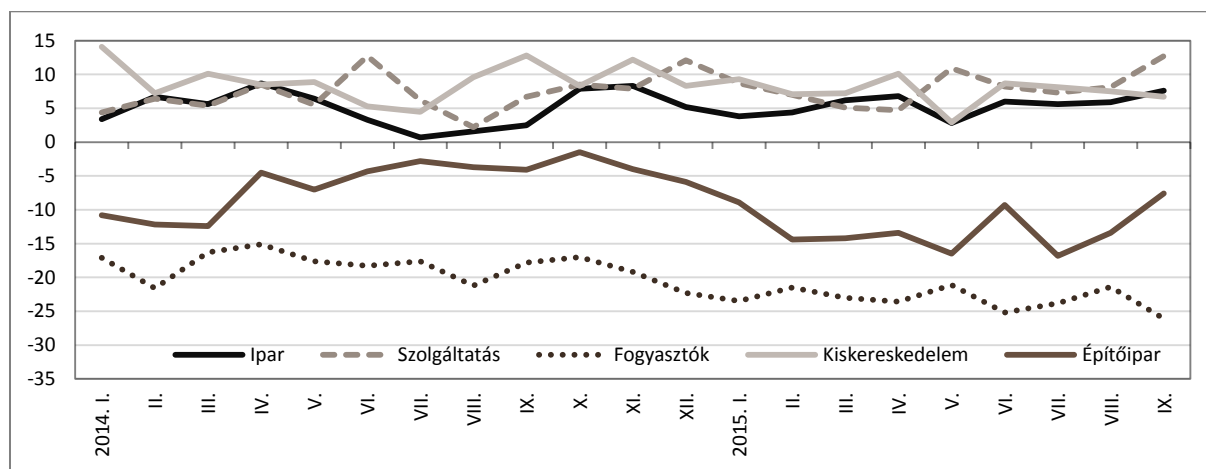
Az **ipari** vállalatok bizalmi indexe 2015 szeptemberében ismét javult az előző hónaphoz képest, és 7,6 bázisponton (bp) zárt. A növekedés mértéke az előző hónaphoz képest 1,7 bp, míg az előző év azonos időszakához képest 5,1 bp. Az index legutóbb 2014 novemberében járt magasabb szinten. Az ipari bizalmi mutató részindexei közül szeptemberben egy esetben javulás, hatnál gyengülés figyelhető meg, de összességében optimistábbak a vállalatok. Ennek egyrészt az az oka, hogy a következő negyedévre vonatkozó termelési várakozásoknak nagyobb a súlyuk az index kialakításakor, másrészt pedig jelentősen (4 bázisponttal) emelkedett az indikátor értéke. E folyamat illeszkedik várakozásainkhoz, amely szerint a II. félévben az ipari termelés emelkedik. A többi indikátor közül kiemeljük, hogy kedvezőtlenebbek a következő periódusra vonatkozó foglalkoztatási várakozások. Az eladási árakra vonatkozó indikátor ebben a hónapban is csökkent, de pozitív tartományban maradt.

Az **építőipar** bizalmi indexe további nagymértékű javulást mutatott augusztus és szeptember között, a mutató legfrissebb, -7,6 pontos értékénél legutóbb decemberben mértek kedvezőbbet. Az indikátor idei csúcserőssége a fontosabb termelést gátló tényezők széleskörű javulásának eredménye, a szektor visszajelzése alapján egyedül az időjárási tényezők gátolták komolyabban az építőipari kibocsátást. Augusztus után szeptemberben is tovább csökkent az elégtelen kereslet termelést visszafogó ereje, amit az előző uniós ciklus év végén kifutó forrásainak gyorsított lehívása okozott. Ezt erősíti, hogy az építőipari szerződésállomány alakulását december óta nem látták kedvezőbben a szektor vállalatai. Az utóbbi hónapokban növekvő kapacitás következtében az építőipar munkaerő-kereslete is tovább bővíthet: valószínűsíthetően a mezőgazdasági idénymunka lezárulása miatt a munkaerő toborzását egyre könnyebbnek látja a szektor.

A **kiskereskedelem** szezonálisan kiigazított bizalmi indexe 6,7 bázispontra csökkent, ami a megelőző hónap értékénél 0,8 egységgel alacsonyabb. Az augusztusban várthoz képest a rendelések és az üzleti tevékenység intenzitásának csökkenésére számítanak a válaszadók, ami miatt a következő három hónapban nem várható munkaerőigényük bővülése. Mindennek ellentmond a felhalmozott készletállomány csökkenése. Korábban készletnagyságaikat túl magasnak tartották, szeptemberben pedig az érték csökkenésével jelzik, hogy meglátásuk szerint a készletek nagysága közelít az ideálshoz. Ez csak úgy lehetséges, ha az elmúlt hónapokban a vártnál magasabb kereslettel néztek volna szembe, kisöpörve a felhalmozott állományt, vagy a korábban túl magasnak tartott állomány megítélésén a következő hónapok emelkedő kereslete miatt javítottak volna. A válaszadók azonban mindegyik alternatíva ellentétét gondolják, aminek feloldására nem látunk racionális magyarázatot.

A **szolgáltató szektor** szezonálisan kiigazított bizalmi indexe szeptemberben jelentősen javult, értéke így 12,7 bázisponton áll. A mutató magas értéke elsősorban a kedvező üzleti környezetnek és a növekvő keresletnek köszönhető, amely tendencia a megkérdezettek szerint az elkövetkező három hónapban is folytatódik. A szektor optimizmusa elsősorban a turizmushoz kapcsolódik, amely a vártnál nagyobb, dinamikus növekedést produkált. A foglalkoztatásra vonatkozó részindikátor alapján az ágazat munkaerőpiacának lassuló, ennek ellenére azonban még továbbra is dinamikus javulása figyelhető meg. Ugyanakkor a piaci szereplők várakozásai szerint ez a lassulás nem lesz tartós, ugyanis az elkövetkező időszak foglalkoztatására vonatkozó kérdések alapján az újonnan felvettek számának növekedése várható. A piaci szereplők a jelenlegi inflációs trendekkel összhangban az árnövekedés mérsékelt gyorsulására számítanak, ami tovább növeli a bizalmi indikátor értékét.

1. ábra: Az üzleti szféra négy fő ágazata és a fogyasztók gazdasági várakozásának kompozit indexei (egyenleg)

Megjegyzés: Szezonálisan kiigazított adatok. Forrás: Eurostat ESI Indicators

Fogyasztói várakozások alakulása

A **fogyasztói várakozások** összességét kifejező, szezonálisan kiigazított fogyasztói bizalmi index szeptemberben jelentősen (mintegy 20 százalékot) veszített értékéből, és -26,1-es értéken áll. Ez közel kétéves mélypontnak felel meg, így továbbra is kitart a negatív trend. A kompozit indikátor negatív változása a szeptemberi kedvezőtlenebb gazdasági hírek eredményeként adódhatott: a lassuló GDP-növekedés, a pénzpiaci turbulenciák és részben már vélhetően a VW-botrány is hatást gyakorolhatott a fogyasztói bizalom alakulására. Az összes részindikátor értéke zsugorodott mind éves, mind havi összevetésben. A legnagyobb visszaesést a jövőben várható általános gazdasági helyzetre vonatkozó megítélés mutatta, ezzel párhuzamosan pedig a pénzügyi helyzetre vonatkozó jövőbeli várakozások is nagy mértékben romlottak. Mindkét mutató két éve nem látott pesszimizmust tükröz. A lakosság emellett sokkal negatívabban ítéli meg a munkanélküliség várható alakulását, annak ellenére is, hogy a munkaerőpiac tartós javulást mutat az elmúlt hónapok folyamán. A háztartás saját, aktuális pénzügyi helyzet megítélésére vonatkozó indikátor szintén zsugorodott augusztus és szeptember között, amelynek következtében újból a negatív tartományba süllyedt. Ez azt jelenti, hogy túlsúlyba kerültek azon háztartások, akik úgy látják, hogy a költségeik fedezéséhez a megtakarításaikhoz kell nyúlni. A lakosság megítélése szerint egyre inkább a vásárlásnak, sem mint a megtakarításnak kedvez a gazdasági környezet. Ezt a percepciót támasztja alá az is, hogy az árvárakozások az előző hónaphoz képest nem változtak, a lakosság mérsékelt áremelkedést vár az elkövetkező 12 hónapban, összhangban az ismét csökkenő inflációs mutatóval.